

Sygn. akt III AUa 515/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Andrzejewski
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek (spr.)
Protokolant:	Angelika Judka

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2012 r. w Gdańsku

sprawy J. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy oraz o ponowne przeliczenie kapitału początkowego

na skutek apelacji J. K. (1) oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Włocławku

z dnia 10 stycznia 2012 r., sygn. akt IV U 691/11

I. uchyla punkt 1 i 2 zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za II instancję;

II. oddala apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

Sygn. akt III AUa 515/12

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. K. (1) przeliczenia kapitału początkowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł J. K. (1), który zaskarżając ją w całości wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem udokumentowanych okresów zatrudnienia oraz zastosowania przelicznika 14 miesięcy za każdy rok pracy na kolei.

W treści uzasadnienia przedłożonego odwołania wnioskodawca sprecyzował,

że domaga się, by organ rentowy dokonał ponownego przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od 3 czerwca 1985 r. do 25 grudnia 1986 r., kiedy pracował jako maszynista spalinowych pojazdów trakcyjnych oraz okresu 15+26 dni urlopu wypoczynkowego za rok 1985/1986, 34 dni wolnych z tytułu wydłużonego czasu pracy na budowie i 12 dni z tytułu przeprowadzonych badań lekarskich na podstawie zaświadczenia z firmy (...) S.A. W ocenie J. K. (1) doliczenie wymienionych okresów zatrudnienia do ustalonych już okresów składkowych przyczyniłoby się bezpośrednio do zwiększenia wysokości ustalonego kapitału początkowego.

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2012 roku wnioskodawca sprecyzował, że żąda ponownego przeliczenia kapitału początkowego z uwzględnieniem okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok oraz zaliczenia okresów przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu w Iraku oraz okresu od dnia 3 lipca do 31 lipca 1972 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie odwołania.

Ustosunkowując się do żądań wnioskodawcy pozwany organ rentowy wniósł o odrzucenie odwołania w części dotyczącej doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok oraz o zaliczenia okresu przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu w Iraku, albowiem niniejsze okoliczności były już przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w sprawie IV U 1733/10.

Organ rentowy nadmieniał również, że zaliczył J. K. (1) do kapitału początkowego okres od 3 lipca 1972 r. do 31 lipca 1972 r., jednakże nie zmieniło to wysokości kapitału, gdyż przy jego naliczaniu bierze się pod uwagę pełne miesiące.

Decyzją z dnia 20 lipca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. K. (1) prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy.

Powyższą decyzję zaskarżył J. K. (1), który zaskarżając jaw całości wniósł o przyznanie mu prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy od dnia przyznania emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał całkowicie zaskarżoną decyzję i wniósł o oddalenie odwołania.

Postanowieniem z dnia 19 września 2011 roku niniejsza sprawa została połączona do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą dotyczącą odwołania od decyzji z dnia 3 sierpnia 2011 r.

Sąd Okręgowy we Włocławku – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 stycznia 2012 r. odrzucił odwołanie w zakresie doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok oraz zaliczenia okresów przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu z Iraku (pkt 1), oddalił odwołanie w zakresie doliczenia do kapitału początkowego okresu od dnia 3 lipca do dnia 31 lipca 1972 r. (pkt 2) oraz zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy.

Sąd Okręgowy orzekał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

J. K. (1) w okresie od dnia 3 lipca do dnia 31 lipca 1972 r. pracował jako pomocnik montera w (...) Przedsiębiorstwie (...) w B..

Od dnia 1 lipca 1975 r. do dnia 10 sierpnia 1999 r. J. K. (1) był pracownikiem Przedsiębiorstwa Państwowego (...), gdzie w okresach od 1 stycznia 1976 r. do 25 kwietnia 1976r., od 2 maja 1978r. do 2 czerwca

1985 r., od 5 czerwca 1987 r. do 7 lipca 1989 r. i od 24 lipca 1989 r. do 10 sierpnia 1999 r. zajmował stanowisko maszynisty pojazdów trakcyjnych. W okresie zatrudnienia wnioskodawcy wypłacany był ekwiwalent za węgiel.

W latach 1999-2006 J. K. (2) pobierał rentę z tytułu niezdolności do pracy wraz z ekwiwalentem pieniężnym za deputat węglowy kolejowy.

Decyzją z dnia 8 czerwca 2009 roku pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wnioskodawcy J. K. (1) prawa do emerytury pomostowej.

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2010 roku wydanym w sprawie IV U 741/09 Sąd Okręgowy we Włocławku przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 25 stycznia 2010 roku.

Dnia 19 października 2010 roku pozwany wydał decyzję o ponownym ustaleniu kapitału początkowego wnioskodawcy. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono na l 343,83 zł, przyjęto 279 m-cy okresów składkowych i l m-c okresów nieskładkowych. Wysokość kapitału początkowego ustalono na 129 594,63zł. Do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględniono okresu od 26.12.1986 r. do 9.04.1987 r., w którym po zakończeniu kontraktu wnioskodawca korzystał z urlopu, z tytułu którego nie było obowiązku odprowadzenia składki na ubezpieczenia społeczne i okresu od 8.07.1989 r. do 23.07.1989 r., w którym wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego.

Wnioskodawca nie odwołał się od powyższej decyzji.

Dnia 3 listopada 2010 roku organ rentowy wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 20 lipca 2010 roku przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej. Do ustalenia wysokości emerytury przyjęto:

- kwotę kapitału początkowego zewidencjonowaną na koncie ubezpieczonego z uwzględnieniem waloryzacji tj. 325 669,74 zł,

- kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie tj. 12 017,31 zł.,

- średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat, według tablic średniego trwania życia obowiązujących w dniu zgłoszenia wniosku o emeryturę -247,30 m-cy.

J. K. (1) wniósł odwołanie od powyższej decyzji w części dotyczącej obliczenia wysokości emerytury tj. nieuwzględnienia przelicznika 14 miesięcy za każdy rok pracy na pojeździe trakcyjnym oraz wykluczenie z okresu składkowego czasu przebywania na zaległych urloпах wypoczynkowych po kontrakcie w Iraku.

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 7 kwietnia 2011 r. odwołanie wnioskodawcy zostało oddalone. Sąd I instancji wskazał, że dokonane przez organ rentowy wyliczenia znajdują poparcie w obowiązujących normach prawa.

W dniu 20 maja 2011 roku J. K. (1) złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o ponowne ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem przepisu, iż za każdy rok zatrudnienia na kolei przysługuje 14 miesięcy zatrudnienia oraz o zaliczenie jako okresów składkowych okresu przebywania na urlopie po kontrakcie w Iraku od 26.12.1986 r. do 09.04.1987 r.

W dniu 7 lipca 2011 r. wnioskodawca uzupełnił zgłoszone żądania o doliczenie jako okresu składkowego okresu od 03.07.1972 r. do 31.07.1972 r.

Decyzją z dnia 3 sierpnia 2011 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia kapitału początkowego, ponieważ przedłożone dowody nie powodują zmiany wartości kapitału początkowego.

W dniu 20 maja 2011 roku J. K. (1) wystąpił również do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do ekwiwalentu za kolejowy deputat węglowy od dnia przyznania prawa do emerytury.

Decyzją z dnia 20 lipca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy.

Sąd Okręgowy wskazał, że ustalony powyżej stan faktyczny został oparty o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego oraz aktach sprawy o sygn.

IV (...), których autentyczności żadna ze stron postępowania nie kwestionowała. Nadto Sąd I instancji przy rekonstruowaniu stanu faktycznego sprawy wziął również pod uwagę dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy. Na ich podstawie ustalono,

że J. K. (1) będąc pracownikiem Przedsiębiorstwa Państwowego (...) w okresach od 1 stycznia 1976 r. do 25 kwietnia 1976 r., od 2 maja 1978 r.

do 2 czerwca 1985 r., od 5 czerwca 1987 r. do 7 lipca 1989 r. i od 24 lipca 1989 r.

do 10 sierpnia 1999 r. zajmował stanowisko maszynisty pojazdów trakcyjnych. Złożone akta są kompletne, o czym świadczy kolejna numeracja stron, zaś dokumenty w nich zawarte

nie noszą jakichkolwiek śladów przerobień lub przekreśleń, które mogłyby poddać w wątpliwość autentyczność zawartych w nich zapisów.

Przechodząc do merytorycznych rozważań Sąd Okręgowy podkreślił, że postępowanie sądowe prowadzone było dwutorowo, a mianowicie dotyczyło ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego w części dotyczącej doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok i zaliczenia okresu przebywania

na urlopie po powrocie z kontraktu w Iraku oraz o przyznania prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy. W związku z powyższym dla przejrzystości dalszego wyводу Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności podniósł okoliczności dotyczące kapitału początkowego, a następnie deputatu węglowego.

Sąd Okręgowy po przeanalizowaniu akt sprawy o sygn. IV U 1733/10 oraz zarzutów wnioskodawcy podniesionych w odwołaniu z dnia 21 sierpnia 2011 roku uznał, iż w zakresie doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy

za każdy rok oraz zaliczenia okresów przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu z Iraku mamy do czynienia z powagą rzeczy osądzonej.

Niniejszą instytucję, będącą jedną z fundamentalnych elementów ochrony prawomocnych orzeczeń sądowych, reguluje art. 365 k.p.c. zgodnie, z którym orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i inne organy państwowe.

Oznacza to więc, iż sprawa o ten sam przedmiot pomiędzy tymi samymi stronami nie może ponownie się toczyć. Prowadzenie zaś procesu o to samo roszczenie jest niedopuszczalne, ponieważ proces taki podważałby powagę rzeczy osądzonej prawomocnym wyrokiem (art. 366 k.p.c.), a takie postępowanie byłoby dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 3 k.p.c.). O wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko sama tożsamość stron, występujących w poprzednim postępowaniu w odmiennych rolach procesowych, ale równocześnie tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Dopiero kumulacja obu tych przesłanek przesądza o wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej prowadzącej do nieważności postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 06.03.2008 r., II UK 144/07, LEX 420911, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 04.12.2008 r., III AUa 536/08, LEX 552009).

Sąd Okręgowy wskazał, iż ma świadomość tego, że w odniesieniu do stosunków ubezpieczenia społecznego powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza w istocie jej praktyczne znaczenie. Rozstrzygnięcia sądowe w sprawach z tego zakresu ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.02.2007 r., I UK 266/06, OSNP 2008/5-6/79). Podkreślenia jednak wymaga, że wszczynające postępowanie sądowe odwołanie od decyzji w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pełni rolę pozwu, stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd powinien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., sygn. akt II UKN 105/98, z dnia 25 września 1998 r., sygn. akt II UKN 357/98, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12.10.2006r., III AUa 842/06, Apel.-W-wa 2007/10/17).

Przenosząc powyższe rozważania na stan faktyczny sprawy Sąd I instancji stwierdził, że była ona rozpoznawana przez pryzmat sprawy o sygn. akt IV U 1733/10, która miała kluczowe znaczenie dla podjętego w sprawie rozstrzygnięcia. Już bowiem w 2011 roku Sąd Okręgowy rozpoznawał możliwość przeliczenia wnioskodawcy wysokości emerytury przy zastosowaniu przelicznika 14 miesięcy za każdy rok pracy na pojeździe trakcyjnym oraz zaliczenia do okresu składkowego czasu przebywania na zaległych urloпах wypoczynkowych po kontrakcie w Iraku. Świadczy o tym niewątpliwie treść złożonego ówczasie odwołania, odpowiedzi na odwołanie oraz sporządzonego do wyroku uzasadnienia. Podniesioną okoliczność potwierdził również treścią swoich zeznań sam wnioskodawca na posiedzeniu w dniu 10 stycznia 2012 roku. Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2011 roku Sąd Okręgowy uznał, że organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawcy doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei przy przyjęciu 14 miesięcy za każdy rok pracy na kolei oraz okresów urloпów przypadających po powrocie z Iraku.

Przenosząc stan faktyczny opisanej powyżej sprawy do stanu aktualnej sprawy Sąd I instancji zwrócił uwagę, iż mamy do czynienia z tożsamością podmiotową stron. Zachodzi również tożsamość faktyczna i prawna co uzasadnia odrzucenie wniesionego odwołania w myśl art. 199 § 1 pkt 2 kpc. We wniesionym odwołaniu z dnia 21 sierpnia 2011 roku wnioskodawca ponownie bowiem wniósł o doliczenie do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok i zaliczenie okresu przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu w Iraku. Kwestionowanie zatem przez J. K. (1) zaskarżonej decyzji stanowi próbę wszczęcia kolejnego postępowania w tej samej sprawie, co niewątpliwie prowadziłoby do niekończących się procedur emerytalno -rentowych, a następnie sądowych w tej samej sprawie. Prowadzenie zaś procesu o to samo roszczenie jest niedopuszczalne, ponieważ - jak wskazano już na wstępie - proces taki podważałby powagę rzeczy osądzonej prawomocnym wyrokiem, a takie postępowanie byłoby dotknięte nieważnością.

Mając na uwadze poczynione powyżej wywody Sąd Okręgowy na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 kpc odrzucił odwołanie J. K. (1) w zakresie doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei w wymiarze 14 miesięcy za każdy rok oraz zaliczenia okresów przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu z Iraku.

Przechodząc do kolejnego z żądań wnioskodawcy sformułowanego w odwołaniu z dnia 21 sierpnia 2011 roku, a mianowicie kwestii dotyczącej doliczenia do kapitału początkowego okresu od dnia 3 lipca do dnia 31 lipca 1972 roku Sąd Okręgowy wskazał, że okazało się ono bezzasadne, albowiem już na etapie postępowania administracyjnego organ rentowy uwzględnił zgłoszone roszczenie. Sąd uznał, że dla przejrzystości podjętych przez ZUS działań wyartykułowania wymaga, że pomimo uwzględnienia podniesionej okoliczności, nie wpłynęła ona na dokonane wcześniej wyliczenie kapitału początkowego. Być może stąd wynika konsekwentne podnoszenie przez wnioskodawcę owej okoliczności również w postępowaniu sądowym. Sąd I instancji wskazał, że regulacja dotycząca sposobu wyliczenia wartości kapitału początkowego tj. art. 174 i 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazuje uwzględniać jedynie okresy składkowe bądź nieskładkowe w pełnych miesiącach. Mocą decyzji z dnia 19 października 2010 r., której wyliczeń wnioskodawca nie kwestionował organ rentowy ustalił 23 lata i 3 miesiące okresów składkowych. Okres, o którego zaliczenie domagał się odwołujący wynosi 29 dni, czyli niepełny miesiąc - w związku z czym nie rzutował on na dokonane wcześniej wyliczenie kapitału początkowego.

Konkludując poczynione rozważania w tej części Sąd Okręgowy oddalił odwołanie w zakresie doliczenia do kapitału początkowego okresów od dnia 3 do dnia 31 lipca 1972 r. na podstawie art. 477 (14) § 1 k.p.c.

W ocenie Sądu I instancji na uwzględnienie natomiast zasługiwało odwołanie wnioskodawcy dotyczące decyzji z dnia 20 lipca 2011 roku, którym domagał się przyznania prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy.

Podstawą rozważań prawnych w określonej kwestii stanowi art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.), zgodnie z którym byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznana na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznana na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego. Dyspozycją przytoczonego przepisu ustawodawca określił krąg podmiotów, jakim przysługuje prawo do deputatu węglowego i tak – w ocenie sądu I instancji - należy uznać, że przedmiotowe świadczenie przysługuje emerytom lub rencistom, którzy swoje uprawnienia uzyskali na podstawie jednego z trzech wyżej wymienionych aktów prawnych i dodatkowo byli kiedyś pracownikami kolejowymi. Dodatkowo w ustępie 4 wprowadzono obostrzenie, że aby uzyskać prawo do deputatu musiało ono wcześniej przysługiwać emerytowi lub renciście w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty. Oceniając żądanie wnioskodawcy przez pryzmat wyliczonych przesłanek Sąd meriti uznał, że spełnia on każdą z nich. Bezsownie bowiem J. K. (1) był zatrudniony jako pracownik kolejowy w (...), w okresie zatrudnienia pobierał deputat węglowy wypłacany razem z wynagrodzeniem, aktualnie pobiera emeryturę pomostową. Spełnienie określonych wymagań uprawnia zatem wnioskodawcę do uzyskania prawa do ekwiwalentu za deputat węglowy kolejowy. W świetle zaprezentowanych powyżej wywodów nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego jakoby deputat węglowy kolejowy przysługiwał byłym pracownikom kolejowym, jeśli ostatnio przed przejściem na emeryturę byli zatrudnieni na kolei. Zdaniem Sądu przytoczona regulacja jest jasna i czytelna, gdyby bowiem wolą ustawodawcy było ograniczenie przedmiotowego prawa jedynie dla osób zatrudnionych na kolei bezpośrednio przed przejściem na emeryturę, dałby temu wyraz umieszczając taki zapis w przepisie, jak uczynił to przykładowo w ustawie o świadczeniach przedemerytalnych (art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniu przedemerytalnym). Dokonana zaś przez organ rentowy wykładnia jest niczym nie popartą nadinterpretacją normy prawa, która jest jasna i konkretna w swym brzmieniu.

W świetle powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477 (14) § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 lipca 2001 r. w ten sposób, że przyznał J. K. (1) prawo do ekwiwalentu za deputat węglowy kolejowy.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony J. K. (1), wnosząc o częściową zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia w części dotyczącej obliczenia kapitału początkowego.

Uzupełniając braki formalne apelacji ubezpieczony wskazał, iż zaskarża wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławku z dnia 10 stycznia 2012 r. w części oddalającej odwołanie od decyzji ZUS Oddziału w T.z dnia 3 sierpnia 2011 r. w sprawie ponownego obliczenia kapitału początkowego oraz wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z powodu zaniechania przez Sąd I instancji zbadania materialnej podstawy żądania odwołania i merytorycznych zarzutów podniesionych w odwołaniu.

Skarżący zarzucił naruszenie art. 199 ust. 1 pkt 2 i art. 365 kpc przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w uznaniu, że rozstrzygnięcie zapadłe w postępowaniu o sygn. akt IV 1733/10 stanowi stan powagi rzeczy osądzonej,

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, iż dla stwierdzenia, że nastąpiło naruszenie powagi rzeczy osądzonej istotne znaczenie ma stwierdzenie tożsamości obu spraw. Decyzja ostateczna ma bowiem powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą prawną stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Sprawa musi dotyczyć więc tych samych podmiotów. Tożsamość musi odnosić się też do przedmiotu, tj. podstawy prawnej, podstawy faktycznej i treści żądania. Oparcie prawomocnego wyroku na określonej podstawie faktycznej ogranicza zakres powagi rzeczy osądzonej do tej podstawy. Brak identyczności podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia nie skutkuje stanem powagi rzeczy osądzonej.

Ubezpieczony stwierdził, iż związanie ustaleniami faktycznymi wszystkich sądów w innych sprawach, choćby pomiędzy tymi i samymi stronami, nie byłoby trafne, ponieważ ustalenia te są dokonywane przez sąd z jednego punktu widzenia, tj. zasadności roszczenia będącego przedmiotem rozpoznania i rozstrzygnięcia w danym postępowaniu.

Przy uwzględnieniu zaś innego lub dodatkowego materiału dowodowego mogą one w całości lub w części okazać się nietrafne. Prekluzji ulega jednak tylko ten materiał procesowy, który dotyczy podstawy faktycznej w zakresie hipotezy normy materialno-prawnej zastosowanej przez sąd, natomiast twierdzenia i dowody dotyczące innej podstawy prawnej są

dla konkretnej sprawy obojętne. Oznacza to, że nie ulegają one ani prekluzji, ani też nie ma przeszkód, aby oprzeć na nich nowe roszczenie.

Apelujący przyznał, iż w niniejszym przypadku zachodzi tożsamość stron oraz dowodów, ale Sąd I instancji nie badał poprzednio merytorycznie tych dowodów i argumentów, gdyż oparł się na tym, że poprzednia decyzja ZUS była już prawomocna co do tej kwestii (zbyt późno zaskarżona). W żadnym z wcześniejszych postępowania Sąd nie odnosił się merytorycznie do żądań wnioskodawcy z powodu przekroczenia terminu zaskarżenia decyzji ZUS o wyliczeniu kapitału początkowego.

Apelację od wyroku wniósł również pozwany organ rentowy zaskarżając go w części tj. w zakresie pkt 3 i zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 74 ustawy z dnia 08.09.2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) poprzez przyjęcie, iż wnioskodawcy przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy w przypadku, kiedy przy przyznaniu prawa do emerytury nie był pracownikiem kolei.

Wskazując na powyższe podstawy organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podniósł, iż w art. 74 ustawy z dnia 08.09.2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) wymienione są enumeratywnie ustawy, na podstawie których nabycie prawa do emerytury lub renty uprawnia byłych pracowników kolejowych do nabycia prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowych. Wśród wymienionych aktów prawnych tj. przepisów

o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, przepisów ustawy z dnia 12.06.1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz przepisów z 17.12.1998 r., o emeryturach i rentach z FUS nie zostały wymienione przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, a zatem wnioskodawca – w ocenie pozwanego - nie należy do osób, które nabyły prawo do emerytury, na podstawie przepisów wymienionych w art. 74 wskazanej ustawy. Ponadto wnioskodawca bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury pomostowej nie był pracownikiem kolejowym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wywiedziona przez wnioskodawcę J. K. (1)zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący uchyleniem pkt 1 i 2 zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku – IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu za II instancję. Sąd I instancji nie rozpoznał bowiem istoty niniejszej sprawy w zakresie, w jakim wnioskodawca domagał się ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego, błędnie przyjmując, iż sprawa objęta jest powagą rzeczy osądzonej.

Sąd odwoławczy wskazuje, iż wyrok sądu, który uzyskał prawomocność formalną (art. 363 k.p.c.), obok wynikającej z art. 365 k.p.c. mocy wiążącej, uzyskuje także cechę powagi rzeczy osądzonej. Powaga rzeczy osądzonej jest negatywnym aspektem prawomocności wyroku i polega na niedopuszczalności ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy, która została już prawomocnie osądzona (ne bis in idem). Należy jednak podkreślić, iż powaga rzeczy osądzonej odnosi się tylko do tych orzeczeń, które zawierają osądzenie sprawy, a więc orzeczeń merytorycznie rozstrzygających sporny stosunek prawny. Nadto, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 stycznia 2012 r.

(I UK 226/11, LEX nr 1169831), powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczy tylko tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po jego merytorycznym rozpoznaniu tzn. po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż wartość kapitału początkowego wnioskodawcy – ostatecznie ustalona decyzją o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 19 października 2010 r. (w kwocie 129 594,63 zł na dzień 01.01.1999 r.) de facto nie była nigdy przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd w kontekście dalszych żądań wnioskodawcy, podnoszonych także i w niniejszym postępowaniu.

Organ rentowy w powyższej decyzji nie uwzględnił do ustalenia wartości kapitału początkowego okresów od 26 grudnia 1986 r. do 9 kwietnia 1987 r., ponieważ w tym okresie, po zakończeniu kontraktu, wnioskodawca korzystał z urlopu, z tytułu którego nie było obowiązku odprowadzenia składki na ubezpieczenie społeczne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił także okresu od dnia 8 lipca 1989 r. do 23 lipca 1989 r., gdyż wnioskodawca przebywał wówczas na urlopie bezpłatnym.

Wnioskodawca nie zaskarżył w terminie w/w decyzji z dnia 19 października 2010 r.

Kwota kapitału początkowego ustalona decyzją z dnia 19 października 2010 r. z uwzględnieniem waloryzacji (325 669,74 zł) została uwzględniona przez organ rentowy w decyzji z dnia 3 listopada 2010 r. przyznającej wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 20 lipca 2010 r. (sygn. akt IV U 741/09).

Sąd Okręgowy we Włocławku, oddalając odwołanie J. K. (1) od decyzji (...) Oddział T. z dnia 3 listopada 2010 r. w sprawie o wysokość emerytury wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2011 r. (sygn. akt IV U 1733/10) wskazał natomiast, iż wobec niezaskarżenia przez ubezpieczonego decyzji z dnia

19 października 2010 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego, przyjęcie przez organ rentowy w decyzji ustalającej prawo do emerytury pomostowej wartości kapitału początkowego ustalonej decyzją z dnia 19 października 2010 r. było prawidłowe.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w I instancji błędnie zinterpretował w uzasadnieniu swojego wyroku, iż powyższe tożsame było z uznaniem przez Sąd Okręgowy we Włocławku w wyroku z dnia 7 kwietnia 2011 r., że organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawcy doliczenia do kapitału początkowego okresów pracy na kolei przy przejściu 14 miesięcy

za każdy rok pracy na kolei oraz okresów urlopów przypadających po powrocie z Iraku. Należy wyraźnie podkreślić, iż wskazane żądania wnioskodawcy nie były przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd ani w postępowaniu o sygn. akt IV U 1733/10, ani w żadnym innym postępowaniu sądowym.

W konsekwencji należy uznać, że Sąd I instancji bezpodstawnie przyjął, że w/w roszczenia J. K. (1) objęte są powagą rzeczy osądzonej. Nie zachodzi bowiem, jak uznał ten Sąd, przesłanka tożsamości przedmiotowej niniejszej sprawy ze sprawą Sądu Okręgowego we Włocławku o sygn. akt IV U 1733/10, innymi słowy – nie zachodzi sytuacja prowadzenia postępowania o to samo roszczenie.

W rezultacie powyższego za przedwczesne należy uznać stanowisko Sądu Okręgowego w przedmiocie uwzględnienia przy przeliczeniu kapitału początkowego wnioskodawcy okresu od dnia 3 lipca do dnia 31 lipca 1972 r. Sąd I instancji ocenił, iż wobec legitymowania się przez ubezpieczonego 23 latami i 3 miesiącami okresów składkowych, doliczenie powyższego okresu, nie stanowiącego – stosownie do art. 174 i 53 ustawy

o emeryturach i rentach z FUS - pełnego miesiąca, nie będzie rzutowało na możliwość uwzględnienia go przy przeliczaniu wysokości kapitału początkowego. Argumentacja ta była słuszna na gruncie ustaleń Sądu I instancji odnośnie pozostałych żądań J. K. (1). Mając jednak na uwadze fakt uznania przez Sąd odwoławczy, iż sprawa w tym zakresie wymaga ponownego rozpoznania, w związku uchyleciem się przez Sąd

I instancji od merytorycznej analizy, możliwe jest, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy ustalony zostanie wyższy wymiar okresów składkowych ubezpieczonego, umożliwiając uwzględnienie również spornego okresu od 3 do 31 lipca 1972 r.

W tym miejscu Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, iż stosownie do treści art. 175 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych przez art. 114 tejże ustawy. Przepis art. 114 ust. 1 w/w ustawy stanowi zaś, iż prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Z powyższego wynika, iż w odniesieniu do decyzji o ustaleniu wysokości kapitału początkowego ustawodawca przyjął założenie analogiczne do decyzji ustalającej prawo do emerytury lub renty czy też wysokość tych świadczeń. Decyzja taka nie jest mianowicie objęta powagą rzeczy osądzonej, a ubezpieczony może ponownie wystąpić z wnioskiem o ustalenie wysokości kapitału początkowego powołując się na nowe dowody bądź też okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji mające wpływ na ustalenie uprawnień ubezpieczeniowych.

W tym stanie rzeczy, wobec nierozpoznania przez Sąd I instancji istoty sprawy, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2

i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu we Włocławku – IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach procesu za II instancję – jak w pkt I sentencji.

Sąd Apelacyjny wskazuje, iż przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy – działając w ramach zakreślonych przez przepisy art. 386 § 5 i 6 k.p.c. – powinien merytorycznie rozpoznać, na podstawie wszechstronnej analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, zgłoszone przez J. K. (1) żądania: uwzględnienia okresu

zatrudnienia od 3 czerwca 1985 r. do 25 grudnia 1986 r. na stanowisku maszynisty spalinowych pojazdów trakcyjnych z zastosowaniem przelicznika 14 miesięcy za każdy rok pracy na kolei (w oparciu o art. 43 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS); zaliczenia okresu przebywania na urlopie po powrocie z kontraktu w Iraku – od 26 grudnia 1986 r. do 9 kwietnia 1987 r.; zaliczenia okresu od 3 do 31 lipca 1972 r. oraz zaliczenia 15 dni urlopu wypoczynkowego za rok 1985, 26 dni – za rok 1986, 34 dni wolnych z tytułu wydłużonego czasu pracy na budowie i 12 dni z tytułu przeprowadzonych badań lekarskich (na podstawie zaświadczenia z (...) S.A.). Sąd Okręgowy powinien ustalić, czy stosownie do treści art. 175 ust. 1 w zw. z art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS J. K. (1) przedłożył nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego z dnia 19 października 2010 r., mając przy tym na względzie, iż powyższe roszczenia nie były wcześniej przedmiotem merytorycznego rozpoznania.

Przechodząc do analizy apelacji wywiedzionej przez pozwany organ rentowy Sąd Apelacyjny wskazuje, iż nie zasługuje ona na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny przychyła się do stanowiska Sądu I instancji, iż przepis art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) nie odnosi się jedynie do pracowników ostatnio zatrudnionych na kolei, ale do wszystkich byłych pracowników kolejowych, co wynika wprost z literalnego brzmienia w/w przepisu.

Odnosząc się natomiast do podniesionego w apelacji zarzutu, iż w omawianym przepisie nie została wymieniona ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, Sąd odwoławczy wskazuje, że po pierwsze ustawa ta nie obowiązywała

w dniu wejścia w życie ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...), a po drugie –

jak słusznie zauważył wnioskodawca w odpowiedzi na apelację pozwanego – przepis art. 56 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych stanowi, że ilekroć

w przepisach odrębnych jest mowa o emeryturze, należy przez to rozumieć również emeryturę pomostową. Zdaniem Sądu II instancji powyższa norma stanowi wystarczającą podstawę do uznania, iż mimo braku wymienienia w art. 74 ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) wprost przepisów ustawy o emeryturach pomostowych należy je jednak uwzględnić

przy ustalaniu uprawnienia do deputatu węglowego w formie ekwiwalentu pieniężnego. Nadto, podkreślenia wymaga, iż za taką interpretacją przemawia wykładnia systemowa. Brak jest bowiem racjonalnych przesłanek do uznania, iż wolą ustawodawcy było pozbawienie osób pobierających emeryturę pomostową prawa do w/w świadczenia. Emerytury te, tak samo jak emerytury uregulowane ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r., przysługują z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., jak w pkt II sentencji wyroku.